

Branislav Jobus
Záhradné
Kozprávkiv

ilustroval Igor Dzerževic

Branislav Jobus
Lápnacné
Kozpiárky

ilustroval Igor Douvnerov

slovar

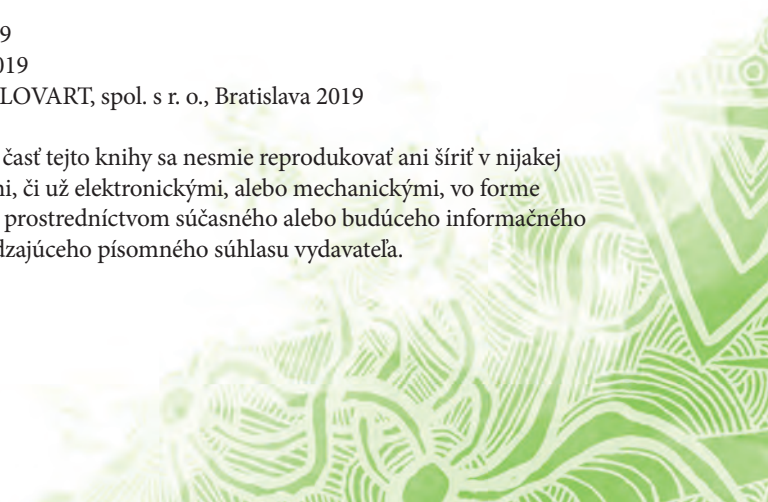
Text © Branislav Jobus 2009, 2019

Illustrations © Igor Derevenec 2019

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2019

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-4207-9

Tri, dva, jedna... štart!

Blaženka utekala ako o dušu. Prepletala nožičkami, čo jej sily stačili. Pomaličky a isto sa prepadávala na posledné miesto z celej bežeckej skupiny. Lapala po dychu, na čele kropaje potu a pred sebou ešte nekonečné kolo okolo štadióna. Niektorí spolužiaci už dobehli do cieľa, pomaly sa išli prezliecť do suchého, len Blaženka docupkávala a pred sebou nevidela nič pekné.

A to bol predposledný deň školského roku. Bývalo zvykom, že po odovzdaní kníh pred veľkými prázdninami sa organizoval športový deň. Telocvikár s píšťalkou na krku si počkal na poslednú dobiehajúcu a s posmechom poznamenal:

„Rapidne si sa zlepšila! Minulý rok to bolo sedemnášť minút dvadsať sekúnd, tento rok to bolo o sekundu lepšie.“

Blaženka už tie poznámky ani nevnímala. Išla sa prezliecť do šatne a jediné, čo ju trošku tešilo, bola skutočnosť, že má ísť na prázdniny medzi úplne cudzích ľudí do nejakého tábora. Situácia bola ešte o to komplikovanejšia, že cez letné voľno sa má Blaženkina rodina sťahovať do úplne iného mesta. Preto boli pre ňu prázdniny oslobodenie.

Otec mal konečne dostať dobrú robotu, a keď chceli ostať všetci spolu, rozhodli sa, že sa presťahujú.

V kolektíve sa žiadna veľká rozlúčka nekonala. Decká obyčajnú Blaženku nijako špeciálne neobdivovali, tak len zo slušnosti ahøj, nejaké tie podania ruky a šup na prázdniny. Takže po poslednom dni v škole si deti ani neuvedomili, že ich spolužiačka už v septembri s nimi nenastúpi.

Doma bola atmosféra príliš napätá na to, aby sa niekto venoval dieťaťu tak ako treba a v podstate bola Bláža do tábora v prírode odlifrovaná. Počas tohto obdobia sa malo všetko nielen pobaliť a presťahovať, ale aj zabehnúť v novom prostredí.

Po prázdninách mala Blaženka prísť do hotového. Teda, to bola zámienka. Skoro každé prázdniny prášila niekam preč, čiže bola na to zvyknutá. Sebavedomie mala podlomené ako halútku na vyschnutom stromčeku. Nenápadné dievčatko, ktoré ani poriadne nevedelo, čo chce.

V takomto stave odchádzala do tábora. Mama jej pobalila jeden väčší kufrík a horolezecký ruksak. Predsa len už také dospievajúce dievča potrebuje viac vecí. Pripraviť sa na deviaty ročník a ešte aj v cudzom prostredí nebolo ľahké ani pre silnú náтуру, nieto pre krehkú Blaženku.

S otcom sa rozlúčila ešte doma a s maminkou na autobusovej stanici, odkiaľ mali deťúrence odchod. Nebola to ľahká rozlúčka. Bola si vedomá, že za sklom autobusu sa vzdáva nielen maminke, ale aj mestu, ktoré v podstate opúšťala už navždy.

Decká spievali, hrali karty, nálada v autobuse bola celkom dobrá. Blaženka sedela na zadnom sedadle pri okne a s noštekou nalepeným na skle pozorovala okolitú krajinu. Minúty aj hodiny utekali ako rýchlik, keď odrazu autobus zastavil a pani inštruktorka nahlas zahlásila:

„Sme na mieste! Poberte si veci a presuňte sa všetci do jedálne! Tam vás rozdelíme do chatiek.“

Batožinu nechali na chodbe a rýchlo si posadali do jedálne. Po obede sa deti mali rozdeliť do šiestich skupín po štyroch, lebo v každej chatke boli štyri miesta na spanie. Bolo ich však dvadsaťpäť, a tak sa inštruktorky dohodli, že zvyšné dieťa pôjde bývať k hospodárke celého objektu pani Zázračnej. Tá si svoju prázdninovú spolubývajúcu vyberie sama. Taká bola jej podmienka.

Pani Zázračná vošla do jedálne. Mala na seba slušivý kostým, ale čo bolo na nej zaujímavejšie, táto staršia sympatická pani s vláskami po pleciah mala v sebe mladícku iskru. To bolo to, čo z nej sršalo. Podala si ruky s inštruktorkami a opýtala sa nahlas všetkých detí:

„Povedzte mi, prosím, čo si myslíte, že sa v živote nedá dosiahnuť. Porozmýšľajte, čo sa vlastne nedá splniť. Alebo mi skúste povedať, čo by ste chceli dosiahnuť a čo by ste chceli raz mať. Tak?!“

Karolko sa prihlásil a povedal:

„Nedá sa byť majstrom sveta v gymnastike.“

„Ale dá,“ odpovedala pani Zázračná.

„Stačí, keď budeš každý deň od rána do večera trénovať a môžeš byť aj majstrom sveta. Len to musíš robiť úprimne zo srdca, z lásky.“

„Ja by som chcel mať Ferrari!“ zakričal Mirko.

„A to je problém? Šetri si celý život a kúp si ho!“ odpovedala Zázračnica.

„Chcel by som letieť do vesmíru,“ prihlásil sa Branko.

A pani Zázračná mu na to odpovedala, že aj to sa dá, lebo dnes sú už výlety do vesmíru bežná vec. Síce sú drahé, ale dá sa to. A kým Branko vyrastie, tak hádam trošku zlacnejú. Padali ďalšie prosby, želania a všetko sa to točilo okolo mamony, bazénov, áut a peňazí, až sa z toho pani Zázračnej pretáčali oči.

Nakoniec sa ozvala Blaženka a povedala:

„Ja by som chcela byť zdravá, vážila by som si to nadovšetko, šťastná z toho, že ráno vyjde slnko, a tešiť sa, že mi niekto rozumie a má ma rád. Túžim stretnúť dobrého kamaráta, aby som sa vo všetkom mohla naňho spoľahnúť!“

„Meno!“ ukázala prstom pani Zázračná.

„Blaženka.“

„S tebou by som rada prežila tieto prázdniny, súhlasíš?“

„Áno,“ odpovedala a vlastne nič iné jej ani neostávalo, keďže bola v absolútne cudzom kolektíve.

Pani Zázračná prebrala zodpovednosť za Blaženku, vypýtala si ju v podstate len pre seba. Inštruktorky nenamietali, Blaženka tiež súhlasila, tak už nič nestálo v ceste, aby sa spolu presunuli do obydlija pani Zázračnej.

Pekná murovaná chatka s dvomi izbami, kuchyňou, so záchodom, s kúpeľňou a so špajzou.

„Pokojne mi hovor Zázračnica. Volám sa Zázračnica Zázračná a na tomto mieste bývam už dosť dlho. Je mi celý rok smutno, tak sa veľmi teším na každé prázdniny, keď sem prídu deti.“

Až teraz si Blaženka všimla, že na Zázračnici je ozaj niečo zázračné. V kuchyni varila obrovský kotlisko nejakého hustého čaju alebo niečoho podobného.

„Čo to tam dávate? Med?“

„Joj, nie je to med, ale je to niečo poriadne husté. Poď, ukážem ti, čo to tu ja prevádzkujem za váru. Toto je moje miesto na Zemi a moja úloha je navariť a vyliat štyrikrát do roka takúto špecialitu do prameňa vyvierajúceho neďaleko. Mám zázračnú schopnosť premieňať nechytateľné, nehmatateľné dôležitosti tohto sveta a premieňať ich na hustú tekutinu, z ktorej potom varím tieto zázraky a posiadam všetkým ľuďom na Zemi. Prameň tečie do potoka, potok do rieky, rieka do mora, niečo sa vyparí, niečo poprší a dostane sa to všade, do celého sveta.“

Zázračnica miešala varechou a pokojne sa usmievala na svoju novú dočasnú spolubývajúcu. No ale tá sa až tak neusmievala. S otvorenými ústami hltala každé slovo. O takejto situácii sa jej ani nesnívalo.

„A čo sa nedá chytiť alebo nahmatať?“ opýtala sa Blaženka.

„Nuž, napríklad túžba, šťastie, nešťastie, láska, poslušnosť, ale aj nenávisť, hanba, strach... Je toho strašne veľa, z čoho všetkého varím túto špeciú. Poď, ukážem ti niečo,“ povedala Zázračnica. Zázračná a vykročila k špajze. Otvorila dvere a tam obrovská polica plná zaváraninových pohárov. Najviac bolo sedemdecových, sem tam aj trojdecáky a päťlitrové.

„Tak vidíš, toto sú tie zázraky sveta.“

„Fíha,“ zareagovala Blaženka.

„Chcela by si zažiť niečo výnimočné? Niečo zaujímavé?“

„Rada by som, aj keď neviem, teda, nemám skúsenosti skoro s ničím. Som dosť bojzlivá, nerozhodná.“

„No si úprimná a v jedálni si ma zaujala odpoveďami len ty. Tak už sa toľko nepodceňuj a šup do toho!“

„Súhlasím,“ povedala Blaženka, „súhlasím so všetkým, čo mi navrhnete.“

„Navrhneš,“ opravila ju Zázračnica. „Pokojne mi tykaj! Verím, že budeme kamošky. To, čo by som od teba chcela, na to treba dobré kamarátstvo postavené na úprimnosti a dôvere.“

„Veď to je tiež to, čo sa nedá chytiť do ruky, že?“ poznamenala Blaženka.

A Zázračnica na to odpovedala len jedným slovom:

„Správne.“

Potom pokračovala:

„Ak si si všimla, zásoby niektorých nechytateľností sa mi ukrutne rýchlo mňajú a potrebovala by som od teba pomoc. Vyslala by som ťa tam, kde je toho prebytok, a ty by si mi potrebnú nechytateľnosť načapovala a zachytila do mojich zázračných zaváraninových pohárov. Čo ty na to?“

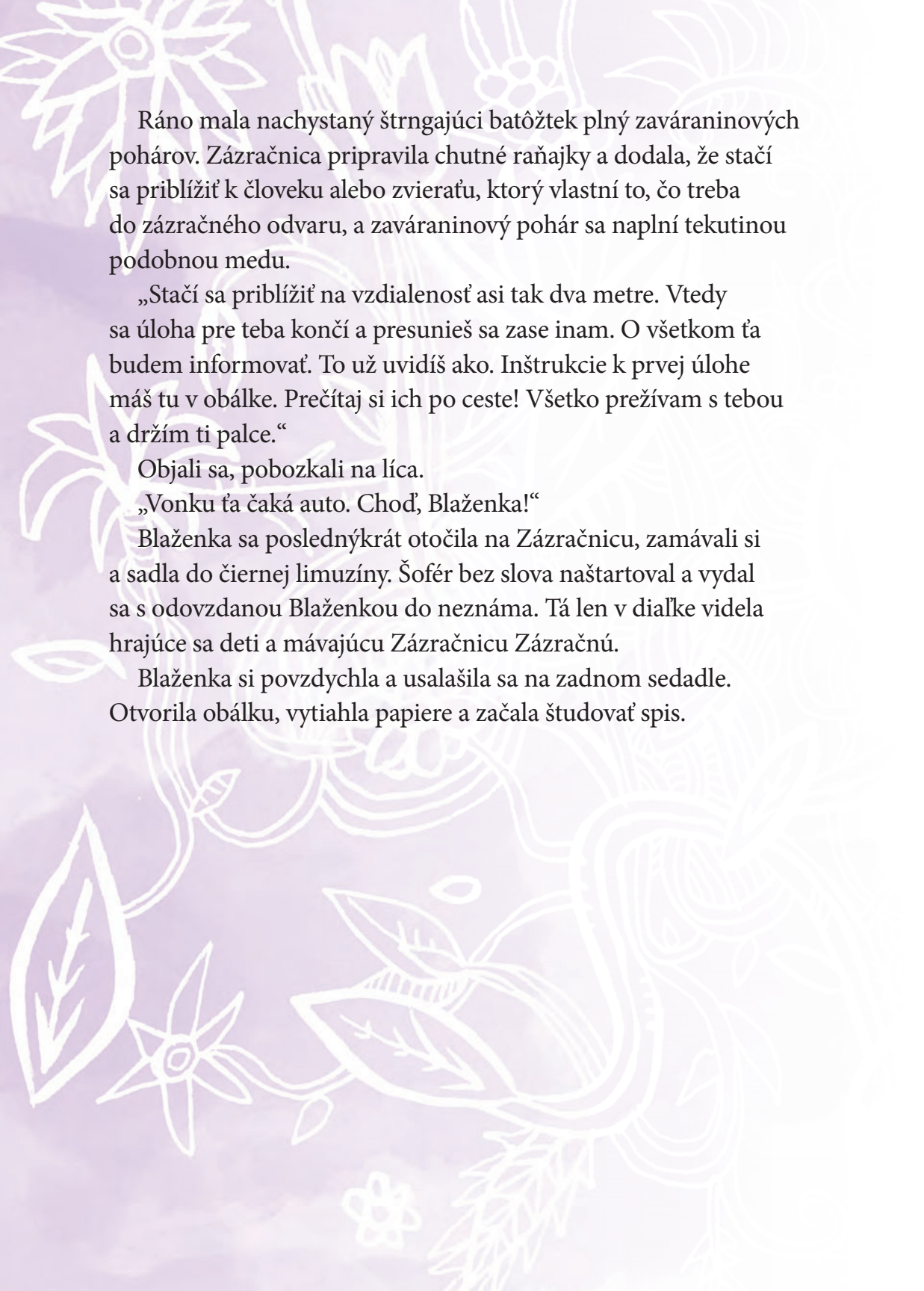
„Rada by som, no myslíš, že to zvládnem?“

„Uvidíme,“ odpovedala Zázračnica. „Pripravím ťa na cestu. Nabalím ti zaváraninových pohárov a vyšlem ťa vždy na miesto, kde treba. Tieto prísady do nášho zázračného nápoja mi musia postačiť na dlhé roky. Vidiš, čoho je už málo. Potrebujeme ich, nech je na svete nejaká rovnováha. Aj v pocitoch, aj vo vlastnostiach.“

Blaženka len prikyvovala, aj keď si stále nevedela vysvetliť, čo sa to vlastne deje a hlavne, ako rýchlo beží jej prvý deň prázdnin. Bola však taká zúfalá, že súhlasila s čímkoľvek. Hlavne nech je zmena. Prázdninová spolupráca so Zázračnicou Zázračnou bola veľmi lákavá ponuka.

„Tak, Blaženka, tu máš nachystaných dvadsať zaváraninových pohárov, dobre sa vyspi a zajtra ráno sa ide na to.“

Blaženka len tíško prikývla, ľahla si do svojej izbičky a pokúšala sa zaspáť. Sníval sa jej krásny sen. Videla krásnu žiariacu cestu a v sne cítila takú nádheru, ako nikdy predtým v živote. Len vykročiť a ísť...

Ráno mala nachystaný štrngajúci batôžtek plný zaváraninových pohárov. Zázračnica pripravila chutné raňajky a dodala, že stačí sa priblížiť k človeku alebo zvieraťu, ktorý vlastní to, čo treba do zázračného odvaru, a zaváraninový pohár sa naplní tekutinou podobnou medu.

„Stačí sa priblížiť na vzdialenosť asi tak dva metre. Vtedy sa úloha pre teba končí a presunieš sa zase inam. O všetkom ťa budem informovať. To už uvidíš ako. Inštrukcie k prvej úlohe máš tu v obálke. Prečítaj si ich po ceste! Všetko prežívam s tebou a držím ti palce.“

Objali sa, pobožkali na líca.

„Vonku ťa čaká auto. Chod', Blaženka!“

Blaženka sa poslednýkrát otočila na Zázračnicu, zamávali si a sadla do čiernej limuzíny. Šofér bez slova naštartoval a vydal sa s odovzdanou Blaženkou do neznáma. Tá len v diaľke videla hrajúce sa deti a mávajúcu Zázračnicu Zázračnú.

Blaženka si povzdychla a usalašila sa na zadnom sedadle. Otvorila obálku, vytiahla papiere a začala študovať spis.

Odvaha

„Takže nám chýba do pohára odvahy, nuž dobre teda.“
A začala čítať.

Albín bol fešák na pohľadanie. Vcelku šikovný chlap to bol, ale čo bolo na ňom výnimočné, bola jeho odvaha. V obci, v ktorej žil, ho niektorí občania považovali dokonca za hrdinu. Povrávalo sa, že je syn Laktibradu a princeznej Loktinos. Teda, či to je pravda, sa z miestnych zdrojov nepodarilo zistiť, ale určite sa tak správal.

Chodil svetom a prerážal sa svojimi širokými laktami, kde sa len dalo. A čo sa jeho odvahy týka? Už v škôlke sa do každej, čo i len trošku riskantnej akcie hrnul ako prvý. Niekedy sa ozaj zahrával so zdravým rozumom, keď liezol na stromy čo najvyššie, potápal sa v jazere čo najhlbšie, no jednoducho ničoho sa nebál. Takáto povaha má pri troške šťastia aj svoje výhody. Dosiahol veľmi rýchlo to, po čom zatúži, teda keď to prežije a nestane sa nič mimoriadne.

A tak sa aj raz stalo, keď milý Albín, vtedy ešte čiernovlasý šuhaj, zažil v dvadsiatich rokoch svojho života niečo výnimočné.

Pri jeho chalúpke v obci pri potôčku žil jeden veľmi dobrý bobor Eberhard. Spolu s Albínom si v pokoji vedľa seba nažívali. Až raz Eberhard dostal nejakú zákernú chorobu. Prestala mu chutiť voda a nebavilo ho stavať na potôčiku hrádze. Išlo to s ním príliš rýchlo dolu vodou. Albín bol z toho dosť rozrušený. Aj keď mal odvahy za niekoľkých, srdce mal dobré, rozhodol sa, že musí bobrovi Eberhardovi pomôcť stoj čo stoj. Pobehal hádam všetkých veterinárov, felčiarov a doktorov na blízkom aj širokom okolí a s bobrom to ani nehlo. Stav sa mu stále zhoršoval.

Raz, keď už Albín zo zúfalstva navštevoval aj prírodných liečiteľov, jeden, vcelku zaujímavý týpek, mu poradil recept na Eberhardovu chorobu. Musí mu naservírovať dochrumkava na Slnku opečené špekáčiky. Odvážny Albín neváhal ani sekundu a už aj staval ľahkotonážnu medzikontinentálnu raketu, s ktorou chcel dosiahnuť cieľ. Známych mal dosť, tak sa pomerne v rýchlom čase podarilo projekt dotiahnuť do víťazného konca a raketa bola pripravená na štart. Nečakal, neváhal a už aj boli tri špekáčiky napichnuté na špici rakety.

„A dobre sa obleč!“ radil mu priateľ bobor, „počul som, že vo vesmíre je dobrá kosa.“

Albín sadol do rakety, bobří kamaráti ho odpálili
do nekonečných diaľav k Slnku a už si len mávali na rozlúčku.

Nie vždy to však v živote býva tak, ako si predstavujeme.

Každý plán nie je dokonalý a aj tu sa stala jedna chyba, a to taká,
že preletom cez atmosféru všetky tri špekáčiky napichnuté na špici
rakety zhoreli do tla. Uškvarené zvyšky ani nedopadli na Zem.

Túto smutnú udalosť pozoroval nešťastný Albín okienkom
rakety. A aby nebolo nešťastiu koniec, tá pálava ho cez
špeciálne fajnové sklo tak ošlahla, že mu vyťahala
z tela všetky farby.

Okamžite zaradil spiatočku a nešťastný
prášil domov.

Pristál bez problémov, ale po jeho
švárnych čiernych havraních
vlasoch ani stopy.

Vystúpil už ako úplne
bielovlasý chlap. Ľudia
po ňom nazvali tento
stav ALBÍN.

V tomto prípade určite neplatilo heslo: Odvážnemu šťastie praje. Albín bol však chlap optimisticky naladený a svoj nový výzor prijal s pokorou. Nevzdával sa a ihneď kul ďalšie plány, ako na Slnku opiecť špekáčky.

Tentoraz mu napadla skromnejšia, ale takisto mega odvážna myšlienka, že skúsi vyjsť na najvyššiu horu sveta, čo najbližšie k Slnku, a opečie tú maškrtu tam.

Bobry zatiaľ rozobrali raketu na súčiastky a materiál použili na stavbu hrádzí. Len náš chorý Eberhard chradol a chradol. Niektorí si mysleli, že už mu odbíjajú posledné hodiny života.

Odvážny Albín sa hneď zbalil a už aj šliapal do sveta k najvyššej hore. V ruksaku mal špekáčky a dávaj ho hore kopcom! Ako absolútne neskúsený lezec síce išiel hore ako guľa, ale o horolezectve nemal ani potuchy. Čím bol vyššie, tým mu bola väčšia zima. Albín sa bezhlavo valil hore, škriabal sa, len nech je čo najskôr na najvyššom bode sveta, čo najbližšie k Slnku.

A tak sa aj stalo. Albín bol na vrchole a všetko bolo pod ním. Zima, vietor, omrzliny... Ešte stále dúfal, že to vyjde. Vytiahol si špeciálnu teleskopickú paličku na opekanie, rozbalil špekáčky a hneď už ich aj napichoval na paličku. Tu sa však jeho misia skončila. Špekáčky boli zamrznuté na kosť, nedali sa v takej kose nielen opekať, ale ani napichnúť na teleskop. A teda ten mal špeciálne ostrý hrot!

Nešťastný Albín sa spustil zlaňovať dolu najvyššiu horu, a túto smutnú zvesť, či chcel, či nechcel, musel oznámiť Eberhardovi. Ten už len ležal a bol na tom tak zle, že mu nezdvihli náladu ani fešné bobrice, ktoré obsluhovali v bobrobare.

Zúfalý Albín mal hlavu v smútku a jeho odvaha síce dávala všetkým nádej, ale výsledky zatiaľ boli bezútešné. Aspoň, čo sa týka prípadu Eberhard.

Albín sedel pred svojou chalupou a začal sa pomaličky vzdávať nádeje na kamarátovu záchranu, až zrazu... Všimol si, ako deti zo školy podpaľujú bez zápaliek papier. Dokonca teplom zo Slnka.

Hneď zjastрил a sledoval, čo to tie deťúrence stvárajú. Zo sklíčok z náramkových hodiniiek si zmajstrovali zváčšovací prístroj a nad papierom ho namierili na Slnko. Papier po chvíli vzbĺkol. A vzbĺklo aj v Albínovej hlave.

„Mám to!“ vykrikol.

Letel na povalu hľadať starý ďalekohľad po nebohom dedovi, možno Laktibradovi.

„Mám to!“ vykrikol a už ho aj držal v ruke.

„Čo si si vlasy prefarbil na blond, Albínko?“ spýtala sa predavačka v mäsiarstve, keď Albín s veľkou nádejou kupoval ďalšie špekáčiky.

„Ale nie, teta! Čo nevidíte, že aj obočie mám úplne blondavé?“ odpovedal Albín a so špekáčikmi utekal pred svoj dom.

Tam už čakala celá procesia. Každý obdivoval Albínovu odvahu. Pochvalovali si, že majú takého dobrého kamaráta. Počkali si na prudké slnko, nastavili ďalekohľad, zamierili na špekáčik a v absolútnej tichosti pozorovali, čo sa bude diať. Aj muchy prestali bzučať, také napätie tam bolo.

„Dymí sa,“ pošepkal Albín.

„Dymí sa,“ pošepkali bobríci.

„Dymí sa,“ zakričal Albín od radosti a pomaličky začal posúvať špekáčik, aby neprihorel.

A keď už bol fajnový chrumkavý, pofúkal si prsty, chytil špekáčik, stiahol ho na tanier a podišiel k Eberhardovi.

„Daj si, kamarát môj.“

Pomaličky prikladal bobríkovi špekáčik k ústam, a ten z posledných síl začal odhryzkávať a prežúvať. Po chvíli vyšlo tíško z Eberhardových úst:

„Je fajnový a chrumkavý.“

To už všetci vedeli, že je dobre. Kým bobor dojedol celý kus, vrátila sa mu bobria sila a po poslednom kúsku sa dokonca postavil na nohy. Všetci sa od radosti usmievali a objímali.

„Ej, veru, nikdy sa netreba vzdávať,“ zaznelo v bobrom dave. Ale zaznelo aj:

„Po celom svete môžeš hľadať to, čo máš doma, a nevidíš to.“

To už situáciu rozoberali nielen bobríci, ale aj ľudia, ktorí žili okolo Albína. Jeho odvaha bola nekonečná a nakoniec sa naňho a jeho kamarátov aj to šťastie usmialo.

Len náš zachránený Eberhard kdesi zmizol. Čo ten lapaj zase nevymyslel?

Na pamiatku utľapkal z hlíny a vypálil na slnku pamätnú medailu, ktorú nazval Bobříkom odvahy. S úctou ju daroval svojmu záchrancovi Albínovi, a ten si ju zavesil nad dvere svojej skromnej chalúčky. Priateľstvo Albína a Eberharda bolo spečatené.

Blaženka dočítala spis, dobre sa porozhliadla a oslovila pána šoféra.

„Tam je to, zdá sa mi.“

Zazrela pamätnú medailu Bobříka odvahy zavesenú nad dverami chalúčky. Šofér bez slova zabočil a zastavil pri Albínovom domčeku.

„Počkám?“

„Áno,“ povedala Blaženka a trošku nesmelo vystúpila z auta.

Otočila sa a v otvorených dverách sa pohrabala v ruksaku, až kým nevytiahla riadny sedemdecák. Zastrčila ho do veľkého vrečka a detskou rúčkou zaklopala na dvere.

Nikto sa neozýval, ale počula nejaké zvuky, tak zabúchala ešte razantnejšie. Tentoraz to už zabralo.

„Kto je?“ ozvalo sa.